ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1962

Vyhlásené: 06.02.1962 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

12

UZNESENIE VLÁDY

zo 17. januára 1962,

ktorým sa ustanovujú zásady pre rozmiesťovanie mládeže a pre prijímanie na ďalšie štúdium

Vláda na základe uznesenia Ústredného výboru Komunistickej strany Československa ustanovuje tieto zásady pre rozmiesťovanie mládeže a prijímanie na ďalšie štúdium:

Základnou otázkou budovania vyspelej socialistickej spoločnosti a postupného prechodu ku komunizmu je vybudovanie mohutnej materiálno-technickej základne, spočívajúcej na rýchlom a všestrannom rozvoji výrobných síl. Takýto rast výrobných síl sa umožní ďalším rozvojom vedy a jej využitím v priemyslovej i poľnohospodárskej výrobe, dôsledným zavádzaním novej techniky, rozvojom automatizácie, komplexnej mechanizácie, chemizácie a elektrifikácie celého národného hospodárstva.

Ľudská činnosť v oblasti materiálnej výroby bude stále viacej činnosťou tvorivou, spojenou s vedou a technikou. Materiálno-technická základňa komunizmu vytvorí podmienky pre postupné prekonávanie podstatných rozdielov medzi fyzickou a duševnou prácou, medzi mestom a dedinou.

Tieto hlboké zmeny vo výrobnom procese kladú zvýšené nároky na prípravu vedeckých, technických a ostatných kádrov s organizátorskými schopnosťami. Na dosiahnutie novej produktivity práce, mnohonásobne vyššej než je produktivita dnešná, potrebujeme aj nových ľudí s takou úrovňou vzdelania a takou morálnou i odbornou prípravou, aby dokázali novú techniku komunizmu vytvárať a najplnejšie využívať.

Vyššie požiadavky na výchovu všestranne vzdelaných, duševne i fyzicky vyspelých ľudí vyplývajú rovnako z úloh ďalšieho upevňovania socialistických spoločenských vzťahov, zo zvyšovania účasti pracujúcich na riadení výroby a verejného života. Príprava pracujúcich pre život vo vyspelej socialistickej a komunistickej spoločnosti nebývale zvyšuje nároky na politickú a morálnu výchovu, na úroveň všeobecného i odborného vzdelania mládeže i dospelých. Vzdelanie a štúdium prestalo byť výsadou a súkromnou záležitosťou, ale stalo sa objektívnou masovou potrebou a nutnou súčasťou zvyšovania životnej úrovne všetkých pracujúcich.

Z týchto zásad vychádzal XI. sjazd Komunistickej strany Československa, keď vytýčil úlohu tesnejšie spojiť školu so životom a s výrobou a zmeniť obsah výchovy a vzdelania tak, aby škola

vychovávala všestranne vzdelaných ľudí, morálne i fyzicky pripravených na uvedomelé budovanie budúcej komunistickej spoločnosti. Celý náš školský systém sa uspôsobil tak, aby si každý mladý človek mohol zvoliť cestu, ktorá zodpovedá jeho sklonom a nadaniu a je pritom v súlade s potrebami nášho národného hospodárstva. Realizácia vysoko demokratickej požiadavky XI. sjazdu Komunistickej strany Československa - poskytnúť do roku 1970 prevažnej väčšine mládeže úplné stredoškolské vzdelanie - znamená, že sa toto vzdelanie dostane každému absolventovi základnej školy, ktorý bude mať pre neho predpoklady. Stredoškolské vzdelanie sa bude uskutočňovať troma prúdmi, a to absolvovaním strednej školy pre pracujúcich alebo štúdiom na strednej všeobecno-vzdelávacej škole alebo štúdiom na strednej odbornej škole. Pre vysokoškolské štúdium sa budú získavať a prijímať schopní uchádzači v počte zodpovedajúcom potrebám rozvoja našej spoločnosti, pokiaľ sa nevytvoria podmienky pre poskytnutie vysokoškolského vzdelania každému, kto ho bude schopný nadobudnúť.

* * *

Spolu s ekonomickým rozvojom došlo k hlbokým zmenám v triednej štruktúre našej spoločnosti. Boli likvidované vykorisťovateľské triedy, roľníctvo a ostatní malovýrobcovia už z obrovskej väčšiny boli prevedení na kolektívne formy výroby, robotnícka trieda neobyčajne vzrástla a stala sa všeobecne uznávanou vedúcou silou spoločnosti. V priebehu týchto rokov vznikla nová ľudová inteligencia a veľkým prerodom prechádzala aj značná časť staršej inteligencie. Premeny v ekonomike a v triednej štruktúre našej spoločnosti spolu so zmenami v pomere triednych síl vo svetovom meradle a výchova našich pracujúcich v duchu socialistickej ideológie viedli aj k zmenám v myslení ľudí a k upevneniu politickej a morálnej jednoty našich pracujúcich. Naša spoločnosť spočíva teraz na pevnom sväzku pracujúcich, v ktorom robotníci, družstevní roľníci a inteligencia tvorí so svojimi rodinami naprostú väčšinu obyvateľstva a jednotne budujú vyspelú socialistickú spoločnosť v našej vlasti.

Táto triedna štruktúra je základom pre postupné budovanie jednoliatej beztriednej spoločnosti pracujúcich. Hlavný charakter tejto spoločnosti dá robotnícka trieda, ktorej vzdelanosť vzrastie na úroveň socialistickej inteligencie.

Tieto nové historické skutočnosti, ku ktorým došlo v dôsledku dovŕšenia socialistickej výstavby, vytvárajú priaznivé podmienky pre výchovu a umožňujú riešiť otázky rozvoja vzdelania všetkých členov spoločnosti na novej, kvalitatívne vyššej úrovni. Vo svetle rastúcich potrieb kvalifikovaných kádrov i z hľadiska súčasného vývoja triednych vzťahov treba uplatniť nové zásady pri rozhodovaní o tom, ako sa majú mladí ľudia začleňovať do života, ako majú jednotliví absolventi základnej deväťročnej školy získať stredné vzdelanie a ktorí stredoškolskí absolventi a pracujúci sa majú prijímať na jednotlivé odbory vysokoškolského štúdia.

* * *

Vedúcou zásadou a rozhodujúcim kritériom pri rozmiestňovaní mládeže a prijímaní na ďalšie štúdium je komplexné hodnotenie uchádzača samého. Prizerá sa na politickú a morálnu stránku jeho osobnosti, ku konkrétnym teoretickým a praktickým vedomostiam a znalostiam, na schopnosti a nadanie, na záujem o študovaný odbor, na prácu v organizácii mládeže či inej spoločenskej organizácii a pod. Uskutočňovanie tejto zásady komplexného hodnotenia uchádzača samotného umožňuje tá významná skutočnosť, že všetka mládež, prichádzajúca do stredných a vysokých škôl, vyrastala a duševne sa formovala už v nových spoločenských podmienkach, bola

vychovávaná našou novou školou, v duchu socialistickej ideológie a sila našich ideí a celej novej skutočnosti šestnásť rokov ovplyvňovala i rodinné a ostatné prostredie, ktoré mladých ľudí obklopuje.

Na urýchlený rozvoj nášho národného hospodárstva a kultúry treba maximálne využiť všetky schopnosti a talenty mladých ľudí. Veľkou prednosťou socializmu je, že na rozdiel od buržoáznej spoločnosti umožňuje rozvoj vzdelania tak na kvalitatívne vyššej úrovni, ako aj na neporovnateľne širšej, skutočne masovej základni, a že na tejto širokej základni rozvíja všetky talenty. To je jednou z hlavných príčin, prečo veda a technika socialistických krajín nezadržateľným tempom dostihuje a predstihuje vedu a techniku najvyspelejších kapitalistických štátov.

Ďaleko najpočetnejšiu časť našej spoločnosti tvorí robotnícka trieda a družstevní roľníci. Medzi deťmi príslušníkov týchto základných a najpočetnejších tried našej spoločnosti je mnoho vedeckých, technických, organizátorských i umeleckých talentov. Avšak v mnohých robotníckych a roľníckych rodinách, najmä v tých, kde obidvaja rodičia sú zamestnaní, ešte stále nemajú deti dostatočnú možnosť prejaviť a rozvíjať svoje schopnosti a nadanie. Preto treba vysoko oceniť postup tých učiteľov a vychovávateľov, ktorí týmto deťom venujú individuálnu výchovnú starostlivosť. Je čestnou úlohou našej školy a všetkých mimoškolských výchovných zariadení i organizácií Československého zväzu mládeže, aby aktívne pomáhali rozvíjať talenty ukryté medzi deťmi všetkých našich pracujúcich a najmä robotníkov a roľníkov. Tým dosiahneme to, že týchto nadaných detí pôjde viac než doteraz študovať na stredné všeobecno-vzdelávacie školy a hlavne potom na školy vysoké a celkové sociálne zloženie bude lepšie zodpovedať sociálnej skladbe našej spoločnosti. Rodičom, ktorí z rôznych dôvodov nechcú umožniť svojim nadaným deťom štúdium na týchto školách, treba vysvetľovať spoločenský význam vyššieho vzdelania v období budovania komunistickej spoločnosti, v ktorom ich deti budú pracovať a žiť. Treba všestranne vychádzať z perspektívy, že aj v Československu už toto pokolenie bude žiť v komunizme.

Zvlášť veľký záujem má naša spoločnosť na rozvoji talentov mimoriadnych, najmä vedeckých a technických. Výnimočne talentovaným mladým ľuďom treba rozhodne vysokoškolské štúdium umožniť, venovať im zvýšenú výchovnú starostlivosť a v nutných prípadoch ich zabezpečiť aj hmotne, aby sa ich cenné schopnosti čo najviac využili v prospech našej spoločnosti.

Pre úspešné štúdium, najmä pre jeho dôsledné spájanie so životom, pre uvedomelé osvojovanie vedomostí a pre upevnenie študijnej disciplíny majú veľký význam skúsenosti študentov, nadobudnuté v spoločenskej praxi, predovšetkým v praxi výrobnej. Vo zvýšenej miere to platí o skúsenostiach nadobudnutých praktickou činnosťou v odbore, ktorý bude uchádzač študovať. Preto pri prijímaní uchádzačov do štúdia, najmä na stredné odborné školy a na školy vysoké, majú prednosť tí uchádzači, ktorí prešli najmenej jednoročnou úspešnou praxou.

Pri prijímaní študentov treba tiež dbať na to, aby sa zabezpečili i potreby kvalifikovaných kádrov v hospodársky menej vyvinutých okresoch, zvlášť v pohraničných oblastiach. Preto sa za inak rovnakých predpokladov prednostne umožní štúdium tým uchádzačom, ktorým sa udelilo krajské alebo závodné štipendium a ktorí sa zaviazali pracovať po ukončení štúdia v týchto oblastiach.

Celkový profil študenta, najmä po politickej a morálnej stránke, je ovplyvnený i jeho rodinným prostredím. Preto sa pri rozmiestňovaní mládeže do jednotlivých prúdov stredného štúdia a najmä na vysoké školy prihliada na osobný podiel rodičov na budovaní socializmu a na upevňovaní našej vlasti.

Pri rozmiesťovaní mládeže nemožno ani naďalej obchádzať triedne hľadisko. Je mládež, ktorá doteraz vyrastá v bývalých veľkoburžoáznych rodinách a v rodinách exponovaných reakčných činiteľov. V týchto jednotlivých prípadoch pri zachovaní zásady komplexného hodnotenia uchádzača samého treba k tejto skutočnosti náležite prizerať.

Správne stranícke hľadisko je výber kádrov podľa ich politických a pracovných kvalít. Len takýto výber je plne v súlade s dosiahnutým stupňom rozvoja našej spoločnosti.

* * *

Hlavným predpokladom pre úspešné rozmiesťovanie a prijímanie na ďalšie štúdium je správna a cieľavedomá výchova mládeže na povolanie. Hlboko demokratický a humanistický charakter našej spoločnosti, v ktorej sú v súlade základné záujmy jednotlivca a spoločnosti, umožňuje a vyžaduje začleniť každého jednotlivca do takého pracovného prostredia, ktoré zabezpečí tak plné osobné uspokojenie z vykonávanej práce, ako aj najlepšie využitie jeho tvorivých síl a nadania v prospech celku.

Správnou výchovou a usmerňovaním mládeže na voľbu povolania dosiahneme to, že vlastné prijímanie žiakov a študentov na ďalšie štúdiá nebude jednorazovým alebo dokonca len administratívnym aktom, ktorý môže viesť k náhodnému a nesprávnemu rozhodnutiu, ale stane sa logickým a prirodzeným vyústením dlhodobej prípravy pre štúdium i pre budúce spoločenské uplatnenie každého jednotlivca.

Dôležitou úlohou tejto výchovy na základnej deväťročnej škole je správne rozvíjať nadanie, schopnosti i morálne vlastnosti každého jednotlivca tak, aby sa uvedomele rozhodol pre jeden z troch prúdov získavania úplného stredného vzdelania. Tiež pri výchove a výbere uchádzačov na vysoké školy musíme dosiahnuť toho, aby bol pre všetky študijné odbory pripravený dostatočný počet uchádzačov schopných úspešne zvládnuť stále náročnejšie štúdium v odbore, o ktorý prejavili záujem.

Výchovu mládeže na voľbu povolania treba pre jej veľký politický význam chápať ako jednu zo základných súčastí spoločenského poslania učiteľov, vychovávateľov i rodičov. Bude sa preto uskutočňovať sústavne a priebežne v základnej deväťročnej škole i na školách II. cyklu, a to v tesnej súčinnosti s rodičmi a spoločenskými organizáciami.

* * *

Rastúce potreby kvalifikovaných kádrov pre hospodársky i kultúrny rozvoj vyspelej socialistickej spoločnosti nemôžu sa kryť len denným štúdiom dorastajúcej stredoškolskej a vysokoškolskej mládeže. Život si naliehavo vyžaduje v stále väčšej miere rozvíjať rôzne formy štúdia pri zamestnaní. Je preto povinnosťou závodov, jednotných roľníckych družstiev a ostatných pracovísk vyberať, pripravovať a vysielať osvedčených pracovníkov na štúdium pri zamestnaní i na štúdium denné s prerušením zamestnania, sledovať ich študijné výsledky a všade im vytvárať pre štúdium priaznivé pracovné podmienky. Je závažnou úlohou všetkých hospodárskych pracovníkov, straníckych, odborových a mládežníckych organizácií na závodoch, jednotných roľníckych

družstvách a ostatných pracoviskách, plánovite sa starať o zvyšovanie kvalifikácie svojich pracovníkov a zamestnancov. Záujemci z pracovísk sa pri odporúčaní na štúdium hodnotia v komisii na závode podľa tých istých hľadísk ako uchádzači zo škôl.

Všetky závody a podniky nemajú rovnaké možnosti výberu vhodných pracovníkov na štúdium. Preto treba využívať všetky možnosti každého pracoviska a tak zvyšovať kvalifikačnú skladbu pracovníkov celého odvetvia. Pritom treba prizerať tiež na to, aby sa odbornými kádrami zabezpečili i nové kapacity. V tomto smere vedú ústredné úrady a orgány svoje podriadené jednotky, aby prekonávali len úzko lokálne záujmy a lepšie chápali potreby a záujmy celej spoločnosti.

Závody vysielajú na štúdium nielen tých osvedčených pracovníkov, ktorí sa po skončení štúdia na závod vrátia a ktorým preto poskytujú závodné štipendium a iné pracovné výhody. Uvoľnia na štúdium i iných vhodných uchádzačov a tých, ktorí sem nastúpili preto, aby získali výrobnú prax potrebnú pre vysokoškolské štúdium.

Úsilie každého jednotlivca o vyššie vzdelanie je plne v súlade s požiadavkami výchovy komunistického človeka. Preto závody a ostatné pracoviská podporujú záujem každého pracovníka o štúdium pri zamestnaní. Toto štúdium sa má umožňovať v opravdu najširšom meradle a takto tiež v podnikoch a inštitúciách iniciatívne zabezpečovať.

Je povinnosťou tiež útvarov našej ľudovej armády viac podnecovať vojakov na ďalšie štúdium a v druhom roku základnej služby vykonávať výber a vytvárať podmienky pre prípravu uchádzačov na štúdium na strednej a vysokej škole po skončení základnej vojenskej služby.

* * *

Rozmiestovanie mládeže a prijímanie na ďalšie štúdium je politicky nesmierne dôležitá úloha, ktorá podstatne ovplyvní formovanie našej socialistickej inteligencie a bude mať veľký význam pre ďalší rozvoj výrobných síl. Preto mu musia venovať najväčšiu pozornosť nielen všetci učitelia a školskí pracovníci, ale aj vedúci pracovníci hospodárskych a štátnych orgánov, národných výborov i funkcionári Revolučného odborového hnutia, Československého sväzu mládeže a združenia rodičov a priateľov školy.

Široký v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.